

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 14 Meitheamh 2024
(OR. en)

Comhad Idirinstitiúideach:
2022/0195(COD)

7629/24
ADD 1 REV 5

CODEC 776
ENV 284
CLIMA 110
FORETS 84
AGRI 207
POLMAR 9

NÓTA MAIDIR LE MÍR "I/A"

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Ábhar:	Dréacht-RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE maidir le hathchóiriú an dúlra agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2022/869 (an chéad léamh) – Glacadh an ghnímh reachtaigh = Ráitis

Ráiteas ón nGearmáin

Tá an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra á ghlacadh tráth a bhfuil dúshlán bhunúsacha roimh an earnáil talmhaíochta. Leagann Poblacht Chónaidhme na Gearmáine béim ar a ríthábhachtaí atá sé go mbeadh an earnáil talmhaíochta oiriúnach don am atá le teacht. Tá éiceachórais fheidhmiúla ina mbonn riachtanach i ndáil leis sin. Measann Poblacht Chónaidhme na Gearmáine go bhfuil sé ríthábhachtach, agus an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra á chur chun feidhme, nach gcuirfear aon ualaí breise ar ghabháltais talmhaíochta.

Ráiteas ón Eastóin

Tacaíonn an Eastóin go láidir leis an Dlí um Athbhunú an Dúlra. Measaimid go bhfuil an Dlí um Athbhunú an Dúlra ar cheann de na huirlisí is tábhachtaí chun cailliúint chontúirteach na bithéagsúlachta san Eoraip a stopadh agus a aisiompú agus chun timpeallacht shláintiúil, athléimneach agus shábháilte a áirithiú dúinn féin agus dár leanaí. Is é an dúlra bithéagsúil an comhghuaillí is láidre atá againn chun an t-athrú aeráide a chomhrac agus chun dul in oiriúint dá thionchar. Inbhuanaitheacht an táirgthe bia, an fhoraoiseacht, soláthar seirbhísí éiceachórais rithábhachtacha – braitheann siad go léir ar an dúlra agus ar an mbithéagsúlacht. Thairis sin, tá freagrachtaí orainn ní hamháin dár saoránaigh féin agus do na glúine atá le teacht, ach don phobal domhanda freisin. Cuireann an rialachán cothromaíocht mhaith ar fáil idir na bearta is gá lena dtugtar aghaidh ar fhíor-riachtanais phráinneacha an chomhshaoil nádúrtha, agus ag an am céanna cuireann sé san áireamh na hiarrachtaí agus na himthosca éagsúla sna Ballstáit agus na solúbthachtaí is gá chun aghaidh a thabhairt orthu sin.

Ráiteas ón Laitvia

Tá sé á chur in iúl ag an Laitvia gur cúis mhór inní di comhréireacht fhorálacha athchóirithe na n-éiceachóras talmhaíochta i ndáil le bearta arb é is aidhm dóibh ithreacha orgánacha in úsáid talmhaíochta, a chuimsíonn tailte portaigh draenáilte, a athbhunú.

Mar sin féin, tacaíonn an Laitvia le glacadh an Togra le haghaidh Rialachán maidir le hathchóiriú an dúlra, chomh maith le príomhaidhm an togra seo – an dúlra a thabhairt ar ais ar fud na mór-roinne chun leas na bithéagsúlachta, na haeráide agus na ndaoine.

Measaimid go bhfuil baol ann fós go mbeidh tionchar díréireach ag forálacha bunaithe ar iarracht lena ngabhann spriocanna cainníochtúla chun ithreacha orgánacha a athbhunú agus a athfhliuchadh ar Bhallstáit áirithe a bhfuil dálaí aeráide ar leith acu.

Is Ballstát í an Laitvia a bhfuil ceann de na sciartha talún talmhaíochta is ísle aici (30 % den limistéar iomlán talún) san Aontas. Ag an am céanna, tá an Laitvia ar cheann den líon beag Ballstát a bhfuil an sciar is mó d'ithreacha orgánacha acu mar chuid de na tailte talmhaíochta.

De bharr sainiúlachtaí agus cúinsí áirithe, níor cheart tionchar diúltach a bheith ag bearta maidir le hathchóiriú agus athfhliuchadh ar tháirgeadh talmhaíochta, atá ar cheann de na hearnálacha eacnamaíocha tosaíochta sa Laitvia.

Ina theannta sin, méadaíonn athfhliuchadh astaíochtaí meatáin freisin, arb é an dara gás ceaptha teasa is díobhálaí é. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé go rachadh athfhliuchadh i gcoinne spriocanna aeráide maidir le húsáid talún, athrú ar úsáid talún agus foraoiseacht na Laitvia a bhaint amach, go háirithe sa ghearrthéarma.

Is réamhriachtanas bunriachtanach é cistiú breise a bheith ar fáil chun na spriocanna a leagtar síos sa rialachán seo a bhaint amach.

Agus spriocanna comhshaoil agus aeráide á leagan síos – ní mór gach gné inbhuanaitheachta de bhainistíocht talún, den talmhaíocht agus den fhoraoiseacht a chur san áireamh ar bhealach cóir cothrom.

Ráiteas ón Liotuáin

Tá imní ar an Liotuáin freisin maidir le cur chun feidhme na gceanglas sa Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra. I réimse na talmhaíochta, go háirithe, mar gheall ar fhorálacha athchóirithe na n-éiceachóras talmhaíochta.

Tacaíonn an Liotuáin, áfach, le sprioc uileghabhálach agus spriocanna sonracha an Rialacháin maidir le hAthchóiriú an Dúlra a rannchuidíonn go mór le hathchóiriú leanúnach agus fadtéarmach na n-éiceachóras i ngach limistéar talún agus muirí den Aontas Eorpach.

Creidimid go bhféadfadh an Rialachán an chothromaíocht cheart a bhaint amach idir na bearta nach mór a dhéanamh chun stop a chur le cailliúint na bithéagsúlachta ach imthosca éagsúla na mBallstát a chur san áireamh ag an am céanna agus an tsolúbthacht is gá a chur ar fáil chun aghaidh a thabhairt orthu.

Mar sin féin, méadóidh cur chun feidhme an Rialacháin an t-ualach riaracháin agus airgeadais, go háirithe in earnálacha na talmhaíochta agus na foraoiseachta sa Liotuáin. Dá bhrí sin, ar na réamhchoinníollacha chun bearta athchóirithe a chur chun feidhme go héifeachtach agus chun cúiteamh a fháil as leibhéil éagsúla srianta ar ghníomhaíocht eacnamaíoch, tá maoiniú cobhsaí soiléir daingean spriocdhírith, go háirithe trí ionstraimí airgeadais an Aontais.

Ina theannta sin, níor cheart tionchar diúltach a bheith ag na ceanglais nua ar tháirgeadh talmhaíochta, ná ar shlabhraí soláthair bia. Ba cheart na sainiúlachtaí náisiúnta a chur san áireamh le linn na tréimhse cur chun feidhme, iad a choinneáil ar bun i bpleananna náisiúnta cur chun feidhme agus cistiú leordhóthanach ó ionstraimí airgeadais Eorpacha a leithdháileadh.

Ráiteas ón Ísiltír

Ba mhaith le Rialtas na hÍsiltíre a athdhearbhú go leagann sé béim ar a thábhachtaí atá an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra agus tacaíonn sé leis an uaillmhian uileghabhálach atá ann. Ba mhaith linn buíochas a ghabháil le hUachtaránachtaí na Fraince, na Sualainne, na Spáinne agus na Beilge chomh maith leis an gCoimisiún agus le Parlaimint na hEorpa as a gcur chuige cuiditheach maidir leis an Rialachán a thabhairt i gcrích. Ba mhaith linn ár mbuíochas a chur in iúl do chomhpháirtithe uile an Aontais a bhfuil aird dháiríre tugtha acu ar ábhair inní na hÍsiltíre agus a rinne iarracht teacht ar réitigh chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin le linn na caibidlíochta.

Mar sin féin, ghlac Parlaimint na hÍsiltíre, trí thromlach mór, rún lena n-iarrtar ar an Rialtas vótáil i gcoinne an Rialacháin maidir le hAthchóiriú an Dúlra, i bhfianaise an dúshláin shubstantiúil a bhaineann le cuspóirí atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo a bhaint amach chun an dúlra a athbhunú i gcomhthéacs dlús ard daonra agus ardbhrú ar úsáid talún mar gheall ar éilimh eacnamaíocha, shóisialta agus chomhshaoil iomaíocha, agus na rioscaí gaolmhara a bhaineann le hiarmhairtí dlíthiúla agus beartais. Leis na spriocanna ceangailteacha do 2040 agus 2050 a leagtar síos sa Rialachán, cuirtear dlús leis na dúshláin a bhaineann lena chur chun feidhme. Dá bhrí sin, vótálfaidh Rialtas na hÍsiltíre i gcoinne an Rialacháin.

Nuair a ghlacfar an Rialachán go hoifigiúil agus nuair a thiocfaidh sé i bhfeidhm, tá an Ísiltír tiomanta an Rialachán a chur chun feidhme ar bhealach rathúil. Beidh sé d'aidhm againn an Rialachán a chur chun feidhme ar bhealach a fhágfaidh go mbeidh an t-ualach riaracháin agus na ceanglais dhlíthiúla ar thionscadail atá ábhartha don tsochaí chomh teoranta agus is féidir, agus lorgóimid úsáid ilfheidhmeach talún agus acmhainní faoi chuimsiú an Rialacháin. Tá an Ísiltír ag tnúth le hidirphlé leanúnach a choinneáil ar bun leis an gCoimisiún agus leis na Ballstáit chun a áirithiú go rannchuideoidh an Rialachán le héiceachórais a athchóiriú ar mhaithe le daoine, leis an aeráid agus leis an bpláinéad.

Ráiteas ón bPolainn

Is mór ag an bPolainn na hiarrachtaí atá déanta ag an gCoimisiún Eorpach agus ag Parlaimint na hEorpa chun an Rialachán atá beartaithe a ullmhú, ar freagairt é ar cheann de na dúshláin is suntasaí i saol an lae inniu. Gabhann Rialtas na Polainne buíochas le hUachtaránacht na Fraince, le hUachtaránacht na Sualainne, le hUachtaránacht na Spáinne agus le hUachtaránacht na Beilge as a n-iarachtaí teacht ar chomhréiteach le linn na caibidlíochta maidir leis an Rialachán seo.

Tuigeanann Rialtas na Polainne go hiomlán an gá atá le bearta éifeachtacha chun acmhainní nádúrtha a chosaint agus a athchóiriú, mar a áirítear i nDlí an Aontais maidir le hAthchóiriú an Dúlra, agus an tacaíocht don ghníomh sin a chuir go leor eagraíochtaí neamhrialtasacha, pobail eolaíochta agus Ballstáit eile in iúl. Leag an Pholainn béim arís agus arís eile ar ról agus tábhacht na bithéagsúlachta agus ar an tionchar atá aici sin ar fheidhmiú cuí na n-éiceachóras uile agus ar shlándáil shochaithe na hEorpa atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo i gcomhthéacs bhaint amach na spriocanna forbartha inbhuanaithe. Teipeann ar an Rialachán na neamhréireachtaí a aithint a d'fhéadfadh a bheith ann idir na cuspóirí maidir le héiceachórais a chosaint agus a athchóiriú agus na modhanna chun na cuspóirí sin a chur chun feidhme. Ar an gcúis sin, ní féidir leis an bPolainn tacú leis an Rialachán.

Is de dheasca saincheisteanna a bhaineann leis an talmhaíocht – ní hamháin sa Pholainn ach san Aontas Eorpach ina iomláine – a chruthaítear amhras dlisteanach maidir le glacadh iomlán phrionsabail an dréacht-Rialacháin. Is minic a bhaineann na saincheisteanna sin le bunphrionsabail fheidhmiú mhargadh talmhaíochta an Aontais ó thaobh na n-athruithe sistéamacha a tugadh isteach faoi phrionsabail straitéis an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip atá á n-athchaibidil faoi láthair.

Measann an Pholainn go bhfuil cuspóirí an Rialacháin uailmhianach; tá ábhair imní ann, áfach, nach féidir na gníomhaíochtaí sin a chur i gcrích go héifeachtach, go háirithe a mhéid a bhaineann leis an ngné airgeadais. Ó cuireadh tús leis an obair ar an Dlí maidir le hAthchóiriú an Dúlra, d'ardaigh an Pholainn go seasta an tsaincheist nár ráthaíodh acmhainní airgeadais leordhóthanacha le haghaidh athchóiriú an dúlra (chun na hoibleagáidí faoin Rialachán a chomhlíonadh). Chun aistriú chuig céim cur chun feidhme na gcuspóirí sonraithe, ba ghá leibhéal na leithdháiltí airgeadais le haghaidh gníomhaíochtaí athchóirithe dúlra a mhéadú.

Ina theannta sin, i dtuairim na Polainne, níl an tréimhse ama a leagtar amach sa doiciméad oiriúnach don fheidhm, mar gheall ar chastacht agus ar chineál fadálach na pleanála agus na bpróiseas a bhaineann le héiceachórais a atógáil agus a athchóiriú.

Ráiteas ón gCoimisiún

Tá an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit ina bpáirtithe i gCoinbhinsiún Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) maidir le Rochtain ar Fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar Cheartas i gCúrsaí Comhshaoil an 25 Meitheamh 1998 ('Coinbhinsiún Aarhus').

Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh rochtain ag daoine ón bpobal lena mbaineann, a bhfuil leas leordhóthanach acu nó a áitíonn sárú ar cheart i gcomhréir leis an dlí náisiúnta, ar nós imeachta athbhreithniúcháin os comhair cúirt dlí, nó comhlacht neamhspleách agus neamhchlaonta arna bhunú le dlí, chun agóid a dhéanamh in aghaidh dhlíthiúlacht nós imeachta nó shubstainteach na bpleananna athchóirithe náisiúnta agus mura ngníomhaíonn na húdaráis inniúla, gan beann ar ról na ndaoine ón bpobal le linn an phróisis chun na pleananna náisiúnta sin um athchóiriú a ullmhú agus a bhunú. Beidh sé sin i gcomhréir le cásdlí ábhartha Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a bhaineann le rochtain ar an gceartas i gcúrsaí comhshaoil agus urraim iomlán á tabhairt do na hoibleagáidí a ghlac na Ballstáit mar pháirtithe i gCoinbhinsiún Aarhus¹.

¹ Féach freisin an Teachtaireacht maidir le *Improving access to justice in environmental matters in the EU and its Member States* [Rochtain ar an gceartas i gcúrsaí comhshaoil a fheabhsú san Aontas Eorpach agus sna Ballstáit] (11854/20 – COM(2020)0643).